

Agencija za energijo

**POROČILO AGENCIJE ZA ENERGIJO O REALIZIRANIH
PRIHODKIH OD PREZASEDENOSTI IN NJIHOVI PORABI
V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA OBDOBJE OD 1. JANUARJA
DO 31. DECEMBRA 2024**

Maribor, maj 2026

www.agen-rs.si

1 UVOD

Dne 14. junija 2019 je bila v Uradnem listu Evropske unije objavljena Uredba (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije (prenovitev) (v nadaljevanju: Uredba (EU) 2019/943), ki v 19. členu določa način in obdobje poročanja podatkov o realizaciji prihodkov od prezasedenosti.

Poročilo vsebuje informacijo o realiziranih prihodkih od prezasedenosti in njihovi porabi v Republiki Sloveniji za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2024. Prihodki od prezasedenosti so bili realizirani na podlagi izvajanja dražb na mejah Republike Slovenije, kjer ima slovenski prenosni sistem povezavo s sosednjimi sistemi.

Poročilo je izdelano v skladu z določilom 5. odstavka 19. člena Uredbe (EU) 2019/943, ki določa, da regulativni organi do 1. marca vsakega leta obvestijo Agencijo za sodelovanje energetske regulatorje (v nadaljevanju ACER) in objavijo poročilo o:

- (a) prihodkih, zbranih za 12-mesečno obdobje, ki se konča 31. decembra predhodnega leta;
- (b) uporabi teh prihodkov na podlagi 2. odstavka Uredbe (EU) 2019/943, vključno s konkretnimi projekti, za katere so prihodki bili uporabljeni, in zneskom, prenesenem na ločen račun;
- (c) znesku, ki je bil uporabljen pri izračunavanju omrežnih tarif, ter
- (d) potrditvi, da je znesek iz točke (c) v skladu s to uredbo in metodologijo, razvito v skladu s 3. in 4. odstavkom Uredbe (EU) 2019/943.

Prav tako 5. odstavek 19. člena Uredbe (EU) 2019/943 tudi določa, da se v primeru, ko se nekaj od prihodkov od prezasedenosti uporabi pri izračunavanju omrežnih tarif, v poročilu v ustreznih primerih opiše, kako so operaterji prenosnih sistemov izpolnili prednostne cilje iz 2. odstavka.

Uredba (EU) 2019/943 v 2. odstavku 19. člena opredeljuje tudi, da imajo pri dodelitvi vsakega prihodka, ki nastane zaradi dodeljevanja zmogljivosti med območji, prednost naslednji cilji:

- a. zagotovitev dejanske razpoložljivosti dodeljene zmogljivosti, vključno z nadomestilom za čvrstost, ali
- b. ohranjanje ali povečanje zmogljivosti med območji prek optimizacije uporabe obstoječih povezovalnih vodov z usklajenimi popravniimi ukrepi, kjer je to ustrezno, ali kritje stroškov, ki nastanejo zaradi naložb v omrežje, ki so pomembna za zmanjšanje preobremenjenosti povezovalnih vodov.

V nadaljevanju 3. odstavka 19. člena Uredbe (EU) 2019/943 določa, da se lahko prihodki od prezasedenosti uporabijo kot prihodek, ki ga regulativni organi upoštevajo pri odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif ali določanje omrežnih

tarif ali oboje, če so ustrezno izpolnjeni prednostni cilji iz 2. odstavka. Preostali prihodki od prezasedenosti se zabeležijo na ločenem internem računu, dokler jih ni mogoče porabiti za namene iz 2. odstavka.

Prav tako so bile pri sestavi tega poročila upoštevane tudi določbe:

- Uredbe Sveta (EU) 2022/1854 z dne 6. oktobra 2022 o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (v nadaljevanju Uredba (EU) 2022/1854), ki v 9. členu opredeljuje razdelitev presežnih prihodkov od prezasedenosti, ki izhajajo iz dodelitve prenosnih zmogljivosti med območji;
- Metodologije operaterjev prenosnih sistemov glede porabe prihodkov od prezasedenosti v skladu z 19. členom Uredbe (EU) 2019/943 (TSOs' Methodology for the Use of Congestion Income for the purposes referred to in Article 19(2) of Regulation (EU) 2019/943, in accordance with Article 19(4) of Regulation (EU) 2019/943) in
- Priporočilo ACER št. 1/2022 o regulatorjevih aktivnostih in poročanju o porabi prihodkov od prezasedenosti (Recommendation No. 01/2022 of the European Agency for the Cooperation of Energy Regulators of 20 December 2022 on NRAs activities and reporting on the use of congestion income)

2 OPIS IZVAJANJA DRAŽB NA MEJAH REPUBLIKE SLOVENIJE

Področje dodeljevanja in uporabe medobmočnih prenosnih zmogljivosti (v nadaljevanju MPZ) je v EU v obdobju poročanja urejala Uredba (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije. Uredba med drugim zahteva obvezno uporabo tržnih metod dodeljevanja razpoložljivih MPZ v vseh časovnih obdobjih, ki so se oblikovale na podlagi omrežnih pravil (kodeksov). Za področje določanja in dodeljevanja MPZ za dan vnaprej in znotraj dneva je to urejala Uredba Komisije (EU) 2015/1222 o določitvi smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti (v nadaljevanju Uredba (EU) 2015/1222), medtem ko za obdobja, ki so daljša od dneva vnaprej, pa je to urejala Uredba Komisije (EU) 2016/1719 o določitvi smernic za terminsko dodeljevanje zmogljivosti (v nadaljevanju Uredba (EU) 2016/1719).

Uredba (EU) 2015/1222 tudi določa, da mora dodeljevanje MPZ za dan vnaprej potekati v okviru enotnega spajanja trgov na način avkcijskega trgovanja. Tudi dodeljevanje MPZ znotraj dneva morajo potekati v okviru enotnega spajanja trgov, vendar na način sprotnega trgovanja. Oba izvajanja enotnega spajanja trgov je na trgovalnem območju Republike Slovenije opravljal Imenovani Operater Trga z Električno Energijo (IOTEÉE oz. ang. NEMO) za katero je bil v decembru 2023 imenovana družba BSP d.o.o. Na podlagi Uredbe (EU) 2016/1719 pa za obdobja, ki so daljša od dneva vnaprej, je dodeljevanje MPZ potekalo v obliki dodeljevanja fizičnih ali finančnih pravic uporabe MPZ z t.i. uporabo eksplicitnih dražb. To dodeljevanje je

potekalo preko skupne evropske dražbene platforme, ki so jo lastijo in upravljajo sistemski operaterji v Evropi. Sedež družbe JAO.EU (www.jao.eu) je v Luksemburgu.

Skladno s omrežnini opravili za dan vnaprej in znotraj dneva (po Uredbi (EU) 2015/1222) je junija 2022 prišlo do pomembne spremembe v regiji Core, saj se od takrat za dodeljevanje razpoložljivih MPZ namesto dotedanje metode razpoložljivih prenosnih zmogljivosti (ATC) uporablja metoda, ki temelji na pretokih moči (FB). V regiji Severna Italija, kamor sodi meja z Italijo, se še naprej uporablja metoda ATC. To pomeni, da je v celotnem obdobju poročanja dodeljevanje MPZ za dan vnaprej na vseh mejah potekalo v okviru enotnega evropskega spajanja trgov, torej v skladu z določili Uredbe (EU) 2015/1222. Na področju terminskega dodeljevanja MPZ pa so potekale priprave nove metode, ki bo tudi temeljila na pretokih moči (FB) in jo zahteva Uredba (EU) 2016/1719. Do konca leta metoda, ki jo morajo pripraviti zadevni sistemski operaterji še ni bila predložena v potrditev pristojnim regulativnim organom. Se pa bo morala pripraviti ločeno po posamezni regiji (Core ter Italy Nord) v kateri je slovenski sistemski operater vključen.

3 REALIZACIJA PRIHODKOV OD PREZASEDENOSTI

Realizacija prihodkov od prezasedenosti, ki jih je realiziral sistemski operater obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2024, je prikazana v Tabeli 1.

Meja	Prihodki v letu 2024
Avstrija	41.762.933
Hrvaška	30.630.877
Italija	75.310.298
Madžarska	19.400.767
Slack Zone	102.706.506
SKUPAJ	269.811.381

v EUR

Tabela 1: Realizirani prihodki od prezasedenosti v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2024

Navedeni prihodki od prezasedenosti so v zgornji tabeli so prikazani:

- po bruto pristopu v višini 269.811.381 EUR v skladu s priporočilom ACER št. 01/2022 z dne 20. 12. 2022. Bruto pristop pomeni, da je prikazan znesek prihodkov od prezasedenosti, ki ga doseže sistemski operater in ne vključuje konsolidacije stroškov kompenzacij imetnikom prenosnih zmogljivosti iz naslova omejitev pravice uporabe le-teh in ne vključuje konsolidacije vračil iz naslova nenominiranih dolgoročnih prenosnih zmogljivosti;

4 PORABA PRIHODKOV OD PREZASEDENOSTI

Iz podatkov sistema operaterja o realiziranih prihodkih od prezasedenosti in njihovi uporabi za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2024 izhaja, da so prihodki od prezasedenosti za navedeno obdobje v skladu s prikazom v Tabeli 2 namenjeni:

- izpolnjevanju prednostnih ciljev v skladu z 2. odstavkom 19. člena Uredbe (EU) 2019/943;
- kot presežni prihodki od prezasedenosti, ki se porabijo za financiranje ukrepov v podporo končnim odjemalcem električne energije, vključno s sorazmernim znižanjem omrežnih tarif (9. in 10. člen Uredbe (EU) 2022/1854).

	Poraba prihodkov od prezasedenosti v letu 2024
Za izpolnjevanje prednostnih ciljev v skladu drugo točko 19. člena Uredbe (EU) 2019/943	131.080.162
Prihodek, ki ga regulativni organ upošteva pri odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif v skladu z s tretjo točko 19. člena Uredbe (EU) 2019/943	138.731.218
SKUPAJ	269.811.380

v EUR

Tabela 2: Poraba prihodkov od prezasedenosti v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2024

Kot že navedeno v točki 3 tega dokumenta je sistemski operater po bruto pristopu realiziral 189.727.812 EUR prihodkov od prezasedenosti, od tega je v letu 2024 porabil skupno 131.080.162 EUR prihodkov od prezasedenosti leta 2024 za stroškovne kategorije I-V in VII-IX, kar nedvoumno prispeva k izpolnjevanju ciljev iz 2. odstavka 19. člena Uredbe (EU) 2019/943.

Sistemski operater ocenjuje, da rezervacija sredstev na internem računu za stroškovne kategorije I-V in VII-IX iz realiziranih prihodkov od prezasedenosti v letu

2024 ni potrebna, ker meni, da bo s svojimi tekočimi prihodki od prezasedenosti v prihodnjih letih ustrezno pokrili izdatke/stroške za navedene stroškovne kategorije.

Drugi odstavek 19. člena Uredbe (EU) 2019/943 določa prednostne cilje za čezmejno trgovanje z električno energijo in obvladovanje zmogljivosti v EU. Ti cilji se nanašajo na zagotavljanje boljše dostopnosti in večje učinkovitosti pri čezmejnih povezavah, pri čemer so ključni cilji:

Zagotavljanje najmanj 70 % zmogljivosti čezmejnih povezav za čezmejno trgovanje z električno energijo. To pomeni, da mora biti na voljo vsaj 70 % čezmejnih zmogljivosti za trgovanje, ob upoštevanju operativnih varnostnih omejitev. Zmanjšanje zastojev in povečanje dostopa do trga za vse udeležence v trgovanju z električno energijo, kar pomeni večjo prožnost in povečanje trgovanja na trgu električne energije.

Učinkovito upravljanje z zmogljivostmi za čezmejno trgovanje, kar vključuje obvladovanje prezasedenosti, preprečevanje ozkih grl na omrežjih in optimizacijo razpoložljivih zmogljivosti, da se zmanjša vpliv morebitnih omejitev na trgovanje in prenos energije.

Skladno s poročilom ACER "Transmission capacities for cross-zonal trade of electricity and congestion management in the EU, 2024 Market Monitoring Report" z dne 3. julija 2024, je Slovenija ena od držav članic EU, ki je dosegla cilj zagotavljanja najmanj 70% zmogljivosti čezmejnih povezav za čezmejno trgovanje z električno energijo.

Na podlagi zgoraj navedenega, ugotavljamo, da so bili v letu 2024 izpolnjeni prednostni cilji iz drugega odstavka 19. člena EU 2019/943 in je 48,6 % prihodkov od prezasedenosti leta 2024 (bruto) porabljeno za izpolnjevanje le-teh, preostali prihodki od prezasedenosti leta 2024 pa bodo opredeljeni kot prihodki od prezasedenosti, ki se lahko uporabijo za zniževanje tarif.